

Vägledning vid tolkning och tillämpning av FN:s konvention om barnets rättigheter

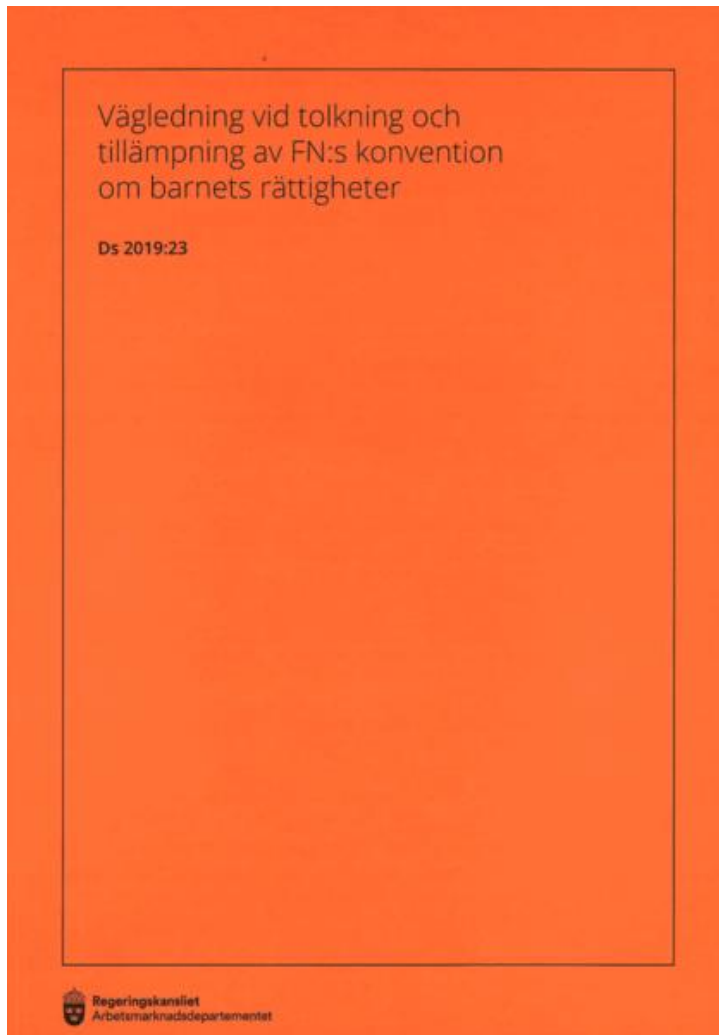
Webbseminarium 3 april 2020

Program

- Syftet med vägledningen (Ds 2019:23), hur den kan användas och av vem
- Tolkning av barnkonventionen:
 - *barnkonventionen – ett folkrättsligt dokument*
 - *kort om barnkonventionen*
 - *folkrättsliga tolkningsregler*
 - *övrigt stöd och vägledning*
- Barnkonventionen i rättstillämpningen
- Avslutning

Vägledningen (Ds 2019:23)

- Syfte
 - Utgöra ett stöd vid tolkning och tillämpning av barnkonventionen.
 - Fokus: folkrättsliga källor och tolkningsregler
- Hur kan den användas?
- Vem riktar den sig till?

Bakgrund

Tolkning av barnkonventionen

- *Inkorporeringen av barnkonventionen innebär ett förtydligande av att rättstillämparna ska beakta de rättigheter som följer av barnkonventionen vid avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocesser i mål och ärenden som rör barn.*
- *Sedvanliga principer för tolkning av internationella konventioner bör användas vid tillämpningen av den nya lagen.*
- Sedvanliga principer för tolkning – vad betyder det?
- Hur tolkar man en internationell konvention som barnkonventionen och hur skiljer det sig från tolkning av inhemsk lag?

Bild 6.1. Hur man kan närma sig barnkonventionen i en rättstillämpningssituation.

Källa: Regeringskansliet, Ds 2019:23.

Barnkonventionen – ett folkrättsligt dokument

Folkrätten

- består av regler och principer som reglerar hur stater ska samarbeta och agera gentemot varandra
- baseras främst på internationella överenskommelser (ingås av stater) och internationell sedvanerätt (etableras genom staters handlande)
- olika benämningar: traktat, **konvention**, stadga, avtal
- i folkrätten ingår bl.a. mänskliga rättigheter, internationell humanitär rätt och internationell straffrätt.
- Sverige ingår varje år ett stort antal internationella överenskommelser

Barnkonventionen – ett folkrättsligt dokument

Mänskliga rättigheter

- en central del av folkrätten
- reglerar förhållandet mellan staten och individen
- utgör en begränsning av statens makt över individen och slår samtidigt fast vissa skyldigheter för staten
- Staten har det yttersta ansvaret för att säkerställa att konventionerna efterlevs – i praktiken sker arbetet i såväl nationell som regional och lokal offentlig verksamhet.
- Nio centrala FN-konventioner om mänskliga rättigheter – barnkonventionen är en av dessa
- Konventionskommittéer för att övervaka staternas efterlevnad och genomförande av konventionerna – barnrättskommittén är en av dessa

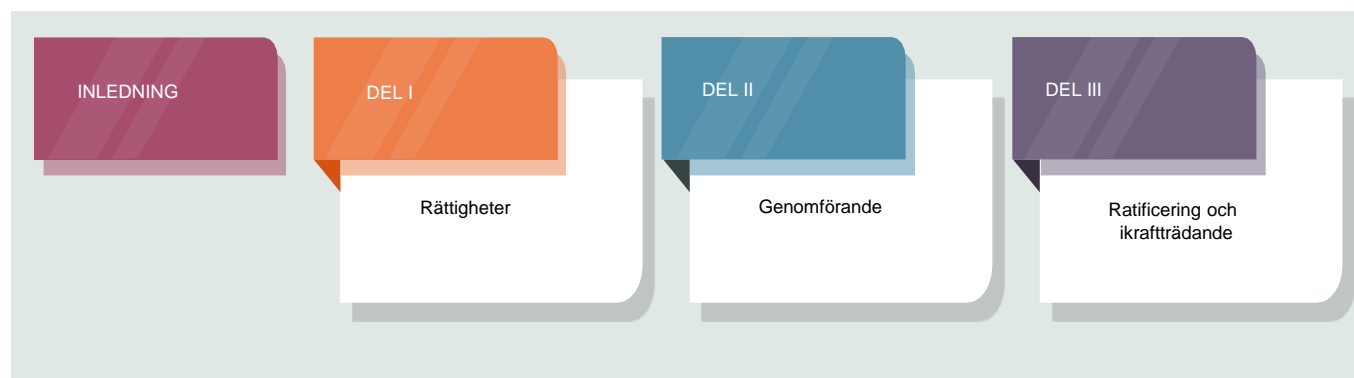

Bild 1.3. Barnkonventionens struktur.

Källa: Regeringskansliet, Ds 2019:23.

Folkrättsliga tolkningsregler

- Folkrättsliga rättskällor och tolkningsregler skiljer sig från de som används vid tolkning av en inhemsk lag
- Den naturliga utgångspunkten är de folkrättsliga tolkningsregler som beskrivs i **Wienkonventionen om traktaträtten**
- Wienkonventionens bestämmelser om tolkning finns i **artiklarna 31–33** (finns på s. 27-28 i vägledningen):

Artikel 31: den allmänna regeln om tolkning

Artikel 32: supplementära tolkningsmedel

Artikel 33: tolkning av traktater som bestyrkts på flera språk

Wienkonventionen, artikel 31.1

Allmän regel om tolkning

1. En traktat skall tolkas ärligt i överensstämmelse med den gängse meningen av traktatens **uttryck** sedda i sitt **sammanhang** och mot bakgrunden av traktatens **ändamål och syfte**.

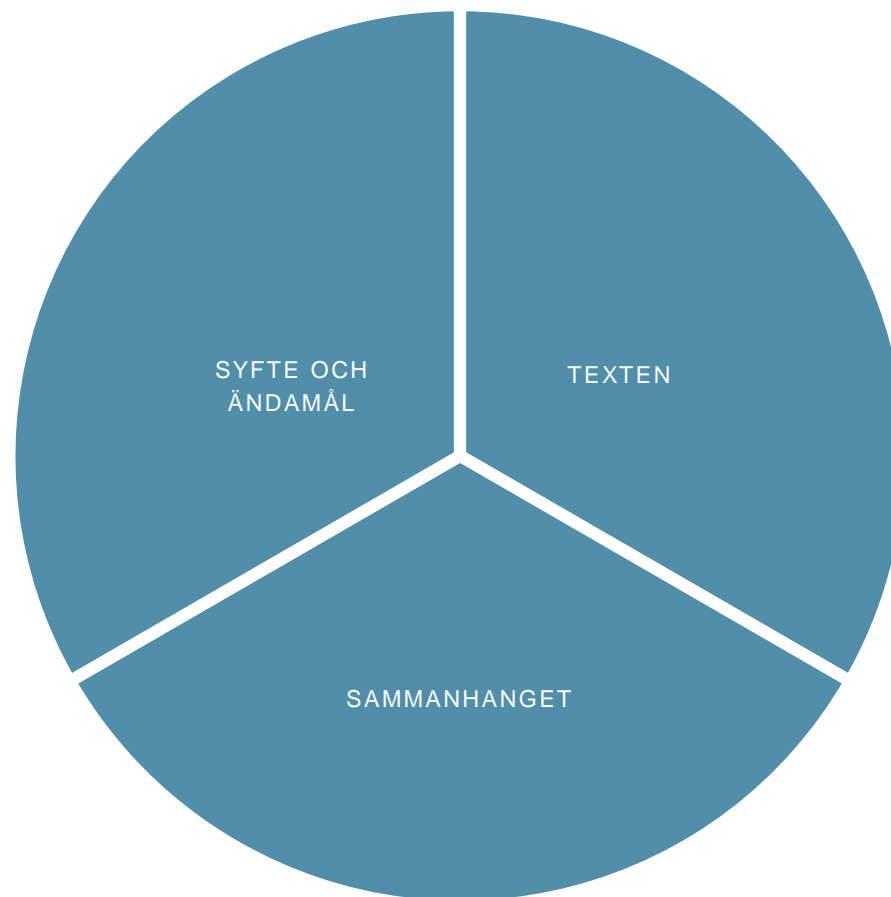

Bild 3.1. Wienkonventionens allmänna regel om tolkning.
Wienkonventionens allmänna regel om tolkning ska ses som en helhet, där *texten*, *sammanhanget* samt *syftet och ändamålet* sammanlänkas

Källa: Regeringskansliet, Ds 2019:23.

Wienkonventionen, artikel 31.2–4

Allmän regel om tolkning, fortsättning

2. I **sammanhanget** ingår vid tolkningen av en traktat, förutom **texten** inklusive dess **preambel** och **bilagor**,

a) **överenskommelser** rörande traktaten som träffats mellan alla parter **i samband med** traktatens ingående;

b) dokument som upprättats av en eller flera parter i samband med traktatens ingående och godtagits av de andra parterna som dokument sammanhörande med traktaten.

3. **Utöver sammanhanget** skall hänsyn tagas till

a) **efterföljande överenskommelser** mellan parterna rörande traktatens tolkning eller tillämpningen av dess bestämmelser;

b) **efterföljande praxis** vid traktatens tillämpning, som ådagalägger enighet mellan parterna om traktatens tolkning;

c) relevanta **internationella rättsregler** som är tillämpliga i förhållandet mellan parterna.

4. Ett uttryck skall tilläggas en speciell mening, om det fastställts att detta var parternas avsikt.

Wienkonventionen, artikel 32

Supplementära tolkningsmedel

Supplementära tolkningsmedel, inbegripet **förarbetena till traktaten** och **omständigheterna vid dess ingående**, kan anlitas för att få bekräftelse på den mening som framkommer vid tillämpningen av artikel 31 eller för att fastställa meningen, när en tolkning enligt artikel 31

- a) icke undanröjer dess tvetydighet eller oklarhet; eller
- b) leder till ett resultat som uppenbarligen är orimligt eller oförnuftigt.

Wienkonventionen, artikel 33

Tolkning av traktater som bestyrkts på två eller flera språk

1. När en traktat har bestyrkts på två eller flera språk, **äger texten lika vitsord på vart och ett av dessa språk**, såvida icke traktaten föreskriver eller parterna är överens om att en bestämd text skall ha företräde i händelse av skiljaktigheter.
2. En version av traktaten på annat språk än det eller dem på vilka texten bestyrkts skall betraktas som en bestyrkt text endast om traktaten föreskriver det eller parterna är överens därom.
3. Traktatens uttryck **förutsätts ha samma mening i varje bestyrkt text**.
4. När en jämförelse av de bestyrkta texterna uppenbarar en skillnad i meningen som ej bortfaller vid tillämpningen av artiklarna 31 och 32, **skall den mening antagas, som med beaktande av traktatens ändamål och syfte bäst sammanjämkar texterna**, utom när en bestämd text har företräde enligt mom. 1.

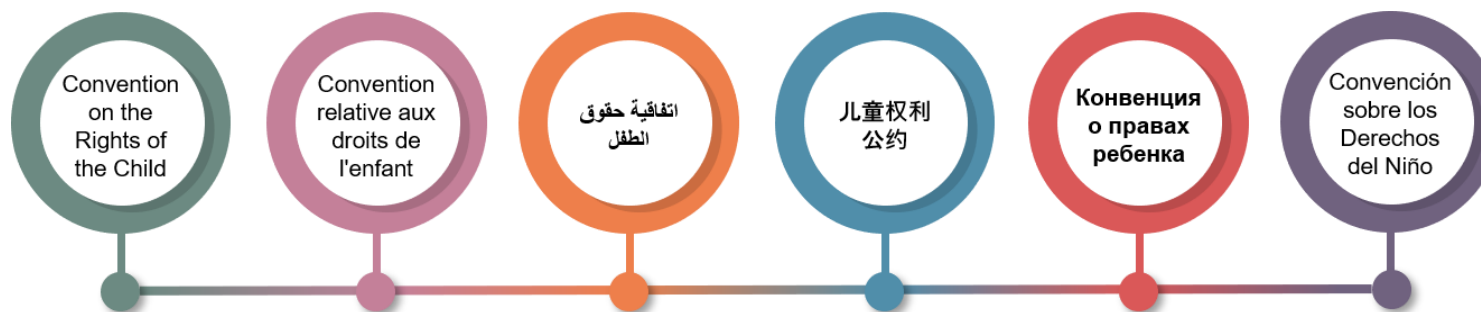

Bild 4.1. Barnkonventionens originaltexter.

Källa: Regeringskansliet, Ds 2019:23.

Övrigt stöd och vägledning

- Uttalanden (rekommendationer och allmänna kommentarer m.m.) från barnrättskommittén och andra konventionskommittéer kan, beroende på omständigheterna i det enskilda fallet, **utgöra ett viktigt stöd och ge viss vägledning vid tolkning och tillämpning av barnkonventionen**.
- Omnämns inte i Wienkonventionen, har inte folkrättslig status som rättskälla och är **inte juridiskt bindande** för konventionsstaterna.
- Viktigt att ta hänsyn till i vilket sammanhang uttalandet eller rekommendationen gjorts, hur tydliga de är och om uttalandet riktar sig till Sverige, till ett annat land eller om det är ett generellt uttalande.
- *Kan uttalandet bidra till förståelsen av ett uttryck i barnkonventionen eller på annat sätt ge vägledning vid tolkning?*
- Barnrättskommittén om sin syn på tolkningen och artiklarnas innebörd.

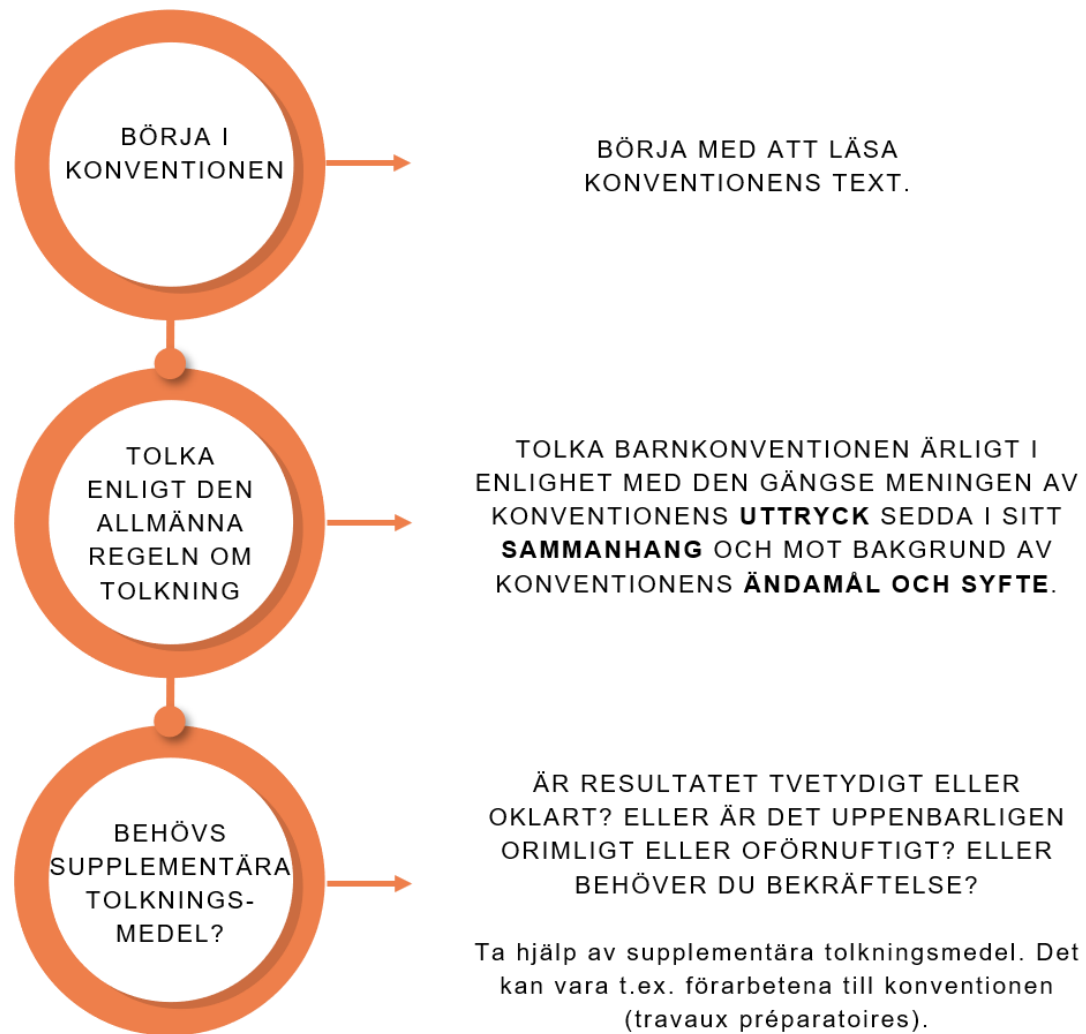

Bild 4.10. Förenklad skiss över frågor att ställa sig vid tolkning av barnkonventionen.

Källa: Regeringskansliet, Ds 2019:23.

Bild 4.10. Förenklad skiss över frågor att ställa sig vid tolkning av barnkonventionen.

Källa: Regeringskansliet, Ds 2019:23.

Bild 6.1. Hur man kan närma sig barnkonventionen i en rättstillämpningssituation.

Källa: Regeringskansliet, Ds 2019:23.

Bild 6.2. Hur man kan närma sig barnkonventionen i en rättstillämpningssituation.

Källa: Regeringskansliet, Ds 2019:23.

Avslutning

Stort tack och lycka till i ert fortsatta arbete!